

Gedwongen opgenomen

Wat zijn mijn rechten en plichten?

Inbewaringstelling (IBS)

**ggz
ingeest**
samen
op eigen
wijze

U kunt gedwongen worden opgenomen in een psychiatrische instelling als er sprake is van gevaar voor uzelf of voor anderen vanwege uw psychiatrische problematiek. Ook als u al vrijwillig bent opgenomen, kunt u te maken krijgen met een inbewaringstelling (IBS). Hierdoor verandert de vrijwillige opname in een gedwongen opname. Bijvoorbeeld als u tegen het advies van de behandelaar de instelling wilt verlaten en er sprake is van een dreigend gevaar. Of als u zelf van mening bent dat u geen behandeling nodig hebt en de arts van mening is dat er gevaar is, of dreigt, als u geen behandeling krijgt.

De regeling *inbewaringstelling* valt onder de Wet Bijzondere opnemingen psychiatrische ziekenhuizen, afgekort tot Wet Bopz.

Inhoud

Gang van zaken	4
De burgemeester	4
Opname	5
De officier van justitie	5
De rechter	6
Bijstand door een advocaat	7
Beëindiging van de IBS	7
Gevolgen van de IBS	8
Uw rechten als patiënt	8
Verlof	9
Klachten	10
Meer informatie	10
Adressen en instanties	11

Omwille van de leesbaarheid is steeds 'hij' gebruikt in de tekst.

Waar 'hij' staat, kan uiteraard ook 'zij' worden gelezen.

Gang van zaken

Wanneer uw omgeving (familie, buren of bijvoorbeeld de politie) zich acuut zorgen maakt over uw psychische toestand en uw veiligheid, kunnen zij een psychiater of andere arts inschakelen. Deze arts vraagt een inbewaringstelling (IBS) aan als hij van mening is dat u, vanwege uw psychische toestand, een gevaar bent voor uw eigen veiligheid of die van anderen, en hij vindt dat u daarom moet worden opgenomen. De IBS is een spoedprocedure waarbij u gedwongen wordt opgenomen in een psychiatrische instelling. Eerst onderzoekt een onafhankelijk psychiater of arts u. Deze maakt een inschatting van de situatie en besluit of een IBS aangevraagd wordt.

De psychiater of arts probeert de volgende vragen te beantwoorden:

- is er sprake van een dreigend en onmiddellijk *gevaar*?
- komt het gevaar voort uit *psychiatrische problematiek*?
- is een *opname* de enige manier om het gevaar af te wenden?
- is een *vrijwillige* opname mogelijk?
- is de situatie zo *acuut* dat een onmiddellijke gedwongen opname noodzakelijk is?

De burgemeester

Als de psychiater of arts vaststelt dat acute gedwongen opname noodzakelijk is, stelt hij een geneeskundige verklaring op en stuurt deze naar de burgemeester van de plaats waar u op dat moment verblijft. De burgemeester beslist of een IBS noodzakelijk is. Als dit het geval is, ondertekent de burgemeester een formulier met toestemming voor een opname tegen uw wil.

Een kopie van dit formulier wordt gestuurd naar:

- uzelf;
- de officier van justitie;
- uw partner, familie of vertegenwoordiger;
- uw (toegewezen) advocaat;
- uw behandelaar;
- de Inspectie voor de Gezondheidszorg.

Opname

De IBS moet binnen 24 uur tot psychiatrische opname leiden. Zo niet, dan vervalt de IBS en kan er indien nodig een nieuwe IBS worden aangevraagd. Familie en vrienden kunnen u naar GGZ inGeest brengen. In veel gevallen komt er een ambulance aan te pas. In sommige gevallen brengt de politie u naar GGZ inGeest. De politie mag uw woning binnenkomen en u fouilleren. Ook als u het hiermee niet eens bent. Eventuele gevaarlijke voorwerpen worden daarbij in beslag genomen.

U kunt direct na uw opname vragen of u de patiëntenvertrouwenspersoon (PVP) kunt spreken. In alle psychiatrische instellingen werken patiëntenvertrouwenspersonen. De PVP helpt u met problemen en klachten. De PVP is niet in dienst van de instelling.

De officier van justitie

Zo snel mogelijk na uw opname bekijkt de officier van justitie of voortzetting van de IBS noodzakelijk is. Hij doet dit aan de hand van de geneeskundige verklaring en het formulier van de burgemeester. Als hij van mening is dat u langer opgenomen moet blijven, schakelt hij vervolgens binnen één werkdag de rechter in. Als de officier beslist dat de IBS niet langer noodzakelijk is, vervalt deze en mag u de instelling verlaten.

De rechter

De rechter beslist uiteindelijk over de voortzetting van de IBS.

Hij kijkt:

- of er nog steeds sprake is van psychiatrische problematiek en van gevaar;
- of een opname de enig mogelijke oplossing is;
- of er geen vrijwillige behandeling of opname mogelijk is.

Na ontvangst van de stukken van de officier van justitie, heeft de rechter 3 dagen de tijd om een beslissing te nemen. Binnen deze 3 dagen organiseert de rechter een hoorzitting op de afdeling waar u bent opgenomen.

Bij deze hoorzitting zijn in ieder geval aanwezig:

- uzelf;
- de rechter;
- de griffier, die noteert wat wordt gezegd;
- uw (toegewezen) advocaat;
- uw behandelaar.

Tevens kunnen er, ook op uw verzoek, getuigen-deskundigen of vertrouwenspersonen aanwezig zijn.

Als de rechter beslist dat de IBS noodzakelijk is, geeft hij een rechterlijke machtiging tot voortzetting van de IBS af. Deze machtiging is 3 weken geldig. Tegen de voortzetting van een IBS kunt u geen hoger beroep aantekenen. Als de rechter de IBS niet voortzet, wordt de gedwongen opname direct beëindigd. Natuurlijk kunt u, in overleg met uw behandelaar, dan besluiten de opname vrijwillig voort te zetten.

Bijstand door een advocaat

Als u gedwongen opgenomen wordt, zorgt de rechter ervoor dat u een advocaat krijgt. In plaats van de toegewezen advocaat, kunt u ook zelf een advocaat kiezen. De advocaat komt u opzoeken en is ook aanwezig wanneer de rechter een gesprek met u heeft. De advocaat is er om uw belangen te behartigen en ziet erop toe dat alles op de juiste manier gebeurt. De bijstand van de advocaat is kosteloos.

De gesprekken met de advocaat en de rechter kunt u gebruiken om alles over uw opname te bespreken. Wanneer u het niet eens bent met uw opname of met de geneeskundige verklaring, kunt u de advocaat en rechter dat vertellen. U kunt ook een verzoek indienen om een andere deskundige te raadplegen. Ook kunt u uw advocaat laten weten dat u schadevergoeding wenst als blijkt dat de IBS onterecht was. Bij het gesprek met de rechter en de advocaat kunt u steun krijgen van de patiëntenvertrouwenspersoon.

Beëindiging van de IBS

Op elk moment van de opname kunt u de (waarnemend) geneesheer-directeur verzoeken de IBS te beëindigen. Dit kunt u doen als u van mening bent dat er geen gevaar meer dreigt of als de situatie is veranderd. Het verzoek kunt u schriftelijk indienen, eventueel geholpen door uw advocaat of de patiëntenvertrouwenspersoon.

Als de redenen van de acute gedwongen opname geheel zijn verdwenen, wordt de IBS opgeheven en wordt ontslag verleend. Dit gebeurt door de geneesheer-directeur, op advies van de regiebehandelaar. Als de geneesheer-directeur het niet eens is met de opheffing van de IBS, kunt u de rechter vragen om beëindiging van de IBS.

Als uw behandelaar na 3 weken van mening is dat het gevaar voor uzelf of voor anderen nog niet is geweken, kan hij een andere vorm van gedwongen opname aanvragen: de voorlopige machtiging (VM). In dat geval blijft de IBS gelden tot de rechter een beslissing neemt over de VM. De rechter moet uiterlijk binnen 3 weken na de einddatum van de IBS een beslissing nemen. Al die tijd blijft u opgenomen.

Gevolgen van IBS

Wanneer u gedwongen bent opgenomen, krijgt u te maken met beperking van uw vrijheid. U mag de instelling alleen verlaten als u hiervoor toestemming hebt. Als u de instelling verlaat zonder toestemming, kunt u onder dwang worden teruggehaald.

U kunt te maken krijgen met gedwongen behandeling. De hulpverlener mag u in noodgevallen dwingen om bijvoorbeeld medicijnen te nemen. Een gedwongen behandeling mag alleen worden toegepast als u een direct gevaar bent voor uzelf of voor anderen op de afdeling. Daarnaast kunt u gedwongen worden behandeld als het gevaar waarvoor u opgenomen bent, zonder die behandeling niet binnen afzienbare tijd kan worden weggenomen.

Uw rechten als patiënt

Alle rechten die patiënten in geval van een vrijwillige opname hebben, hebt u ook als u met een IBS bent opgenomen. U mag bezoek ontvangen, de krant lezen, tv kijken, telefoneren, post ontvangen, enzovoort. Vrijheden in en om de instelling (wandelen) zijn mogelijk, maar alleen na overleg met uw behandelaar en het team. Maar ook deze 'gewone rechten' kunnen worden beperkt als blijkt dat uw gedrag schadelijk is voor uw gezondheid, als het de orde in de instelling verstoort, of om strafbare feiten te voorkomen.

Als u gedwongen bent opgenomen, moet er zo snel mogelijk een behandelplan op schrift worden opgesteld. Zonder uw toestemming mag het behandelplan niet worden uitgevoerd.

Gedwongen opname betekent niet dat u vanzelfsprekend te maken krijgt met gedwongen behandeling. U hebt het recht om behandeling te weigeren, tenzij een gedwongen behandeling noodzakelijk is om gevaar af te wenden. Ook hebt u recht op informatie, inzage in uw dossier, een tweede mening (second opinion), privacy en alle andere rechten die gelden in geval van een vrijwillige opname.

Ondanks het feit dat u gedwongen bent opgenomen, bent u wel 'handelingsbekwaam'. U mag uw geld zelf beheren en andere beslissingen nemen. Alleen als u een mentor, curator of bewindvoerder hebt, zijn die gemachtigd om – in overleg met u – bepaalde zaken in uw plaats te behartigen.

Verlof

Wanneer het gevaar is verminderd, kunt u de instelling verlaten voor bijvoorbeeld een weekendverlof. U moet hiervoor toestemming krijgen van de geneesheer-directeur. Deze verleent wel of geen toestemming op advies van de behandelend psychiater. Aan het verlof kunnen voorwaarden worden verbonden, zoals het innemen van medicijnen. Zo'n tijdelijk verlof kan bij problemen ook weer worden ingetrokken.

Klachten

Wanneer u gedwongen bent opgenomen, hebt u te maken met de Wet Bopz: de Wet Bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen. Uw rechten kunnen hierdoor beperkt worden. Als u het hiermee niet eens bent, kunt u een klacht indienen.

Vindt u het lastig om uw klacht te uiten of verwoorden? Wilt u hulp bij hoe u uw klacht indient? Of wilt u hier meer informatie over?

Vraag advies aan de patiëntenvertrouwenspersoon.

Meer informatie

Als u nog vragen hebt, kunt u deze stellen aan uw hulpverlener. Ook kunt u onze andere brochures lezen (zie pagina 11). Wellicht worden daarmee uw vragen beantwoord. U kunt ook contact opnemen met de patiëntenvertrouwenspersoon.

De patiëntenvertrouwenspersoon

Bij het gesprek met de rechter en de advocaat kunt u steun krijgen van de patiëntenvertrouwenspersoon. In alle psychiatrische instellingen werken patiëntenvertrouwenspersonen. Hij helpt u met problemen en klachten.

De PVP is niet in dienst van de instelling, is onafhankelijk, werkt op basis van vertrouwen en geheimhouding en staat altijd aan uw kant. Het inschakelen van de PVP kost u geen geld.

Landelijke Stichting PVP

U kunt met al uw vragen en klachten over psychiatrische hulpverlening terecht bij de helpdesk van de Landelijke Stichting Patiëntenvertrouwenspersoon in Utrecht. Het telefoonnummer van de helpdesk is 0900 444 8888 (€ 0,10 per minuut).

Brochures

Over uw rechten, plichten en procedures hebben wij meerdere brochures uitgebracht. U kunt uw behandelaar vragen om de andere brochures:

- De beste aanpak voor u
- Deel uw ervaringen, het levert ons samen meer op
- Uw rechten en behandeling als u gedwongen wordt opgenomen (voorlopige machtiging of machtiging voortgezet verblijf)
- Samen met u behandelafspraken maken om een opname te voorkomen (voorwaardelijke machtiging)
- Uw rechten en behandeling als wij gedwongen moeten ingrijpen in noodsituaties (behandeling onder dwang)
- Nu afspreken hoe wij u behandelen, als u straks een slechtere periode hebt (zelfbinding)

Adressen en instanties

Voor telefoonnummers en adressen van betrokken personen en instanties, verwijzen wij u naar de informatietekst *Adressen en instanties Bopz*.

Deze is als bijlage bij deze brochure gevoegd, op te vragen bij uw behandelaar of te vinden op www.ggzingeest.nl/hulp-nodig.

Ieder mens is uniek. De aanpak naar herstel dus ook. Met die kennis biedt GGZ inGeest gespecialiseerde psychiatrische zorg. Aan jongeren, volwassenen en ouderen. Met oog voor hun persoonlijke situatie en naaste omgeving. Afgestemd op lichaam en geest en volgens de nieuwste wetenschappelijke inzichten.

GGZ inGeest, samen op eigen wijze

GGZ inGeest
Postbus 74077
1070 BB Amsterdam
www.ggzingeest.nl
februari 2018

